

nent Orchestra simfonică locală, deschiderea festivă a înscris în program *Recviemul* de Verdi, interpretat de orchestra din Bergen, corul Orchestrei simfonice din Londra și, ca soliști vocali, soprana Taru Valjakka/Finlanda/, mezzosoprana Else Paaske/Danemarca/, tenorul Caj Ehrestedt și Almar Heggen/Norvegia/, sub bagheta lui Karsten Andersen, dirijorul permanent al filarmonicii. A fost o execuție olară și vibrantă, care a marcat fericit începutul festivalului.

Dintre ansamblurile și artiștii străini prezenți de-a lungul celor trei săptămîni de concerte, spectacole, recitaluri, momente folclorice, proiecții de filme cu scenarii după autori norvegieni și jamsessions, am reținut admirabilul octet vocal francez *The Swingle Singers*, într-un concert a cappella/Bach, Haendel, Mozart, Telemann, Benedetto Marcello, Johann Pachelbell, Antonio Vivaldi/și în concertul Orchestrei filarmonice din Oslo, dirijată de Miltiades Caridis/Grecia/, care a executat *Simfonia pentru opt voci și orchestră* de Luciano Berio; pe pianistul Cristoph Eschenbach/R.F.G./, dirijorul Okku Kamu/Finlanda/, ansamblul de balet Félix Blaska/Franța/, Opera regală din Stockholm/*Albert Herring* de Benjamin Britten/, violoncelista Zara Nelsova/S.U.A./, Orchestra simfonică din Praga, dirijată de Jindřich Rohan/Martinu, Johansen, Schubert, Dvořák, Mahler, Cvartetul de coarde din Zagreb/Kuglerič, Bartók, Debussy/ Orchestra de cameră slovacă/Corelli, Haendel/, pianistul de jazz Oscar Peterson, echipele și ansamblurile folclorice din Norvegia, U.R.S.S., Cehoslovacia, Suedia, Spania, R.F.G. și Islanda.

Ceea ce constituie noutatea și atracția festivalului de la Bergen este nivelul ridicat al manifestărilor și egala atenție acordată tuturor domeniilor de artă, încît un recital de jazz are aceeași valoare, pentru organizatori și public, ca oricare dintre concertele simfonice sau reprezentațiile dramatice. Lucrul acesta a fost obținut prin invitarea unor artiști de primă mărime din țară și de peste hotare, ceea ce a conferit și ediției din 1973 o strălucire particulară, prin omogenitate în exigență și realizare artistică a celor mai variate momente de muzică, teatru, coregrafie, folclor și film/s-a prezentat noua producție a studiourilor americane, *Casa păpușilor*, după Ibsen, cu Jane Fonda în rolul Norei/.

„Săptămînile festive vieneze“

„Săptămînile festive vieneze“, care și-au dobîndit pe parcursul celor douăzeci și două de ediții anterioare un prestigiu întemeiat în rîndul festivalurilor de pe continent, a adăugat un spor de calitate faimei sale printr-o și mai bună alegere, de astă dată, a artiștilor-oaspeți și a ansamblurilor străine invitate. A fost interesantă, de pildă, confruntarea unor colective artistice de ținută și vechi tradiții în interpretarea repertoriului rossinian, care a dominat o mare parte a repertoriului liric în ultima ediție. Scala din Milano a prezentat *Cenușăreasa*, sub bagheta lui Claudio Abbado, care i-a păstrat muzicii

„Bărbierul din Sevilla“ de Rossini în interpretarea soliștilor Operei de Stat din Berlin

„Lebedei din Pesaro“ întregul freamăt de prospețime și inedit. Opera de cameră a Teatrului Colón de la Buenos Aires a excelat, cu o echipă de voci admirabile — ca timbru, mobilitate, expresie și cultură lirică — în *Scara de mătase*. La rîndul lor, artiștii Operei de stat din Berlin și-au dovedit calitățile de muzicalitate în *Bărbierul din Sevilla*, a cărui regie a fost semnată de Ruth-Berghaus. Artiștii berlinezi au urmărit și izbutit pe deplin să impună, pe lîngă frumusețea muzicii rossiniene, și bogata tipologie de personaje semnificative ale lui Beaumarchais. Iată de ce nu am exagerat, afirmînd în altă parte — în acord cu cei mai severi critici din capitala austriacă — că imaginile celebrei opere bufe a lui Gioacchino Rossini au fost, sub toate aspectele, jubilate, adăugînd că modernitatea expresiei a fost o consecință firească a impresiei, atît de dificil de obținut, că acțiunea scriitorului francez, în viziunea rossiniană și în transpunerea regiei, se petrece aici și acum, nu în urmă cu două secole.

S-au bucurat de apreciere spectacolele, de pe scena Teatrului an der Wien, cu *Elisirul dragostei* de Donizetti, cu tenorul Nicolai Gedda, secondat de Reri Grist, Robert Kerns și Eberhard Wächter, regia fiind a lui Otto Schenk. La Opera de stat, Götz Friederich a montat, într-o concepție caracterizată de grandoare, drama lirică *Moise și Aaron* de Arnold Schönberg, dirijor fiind Cristoph Dohnányi.

În concertele și recitalurile festivalului din acest an au apărut virtuozii instrumentiști, dirijori și artiști vocali iluștri, ca Friederich Gulda, Arturo Benedetti Michelangeli, Dietrich Fischer Diskau, Pierre Boulez, Rudolf Serkin, Nathan Milstein, Karl Böhm și Géza Anda.

Viena și-a adus aminte și de astă dată, așa cum a făcut-o mereu, de muzicienii săi „de casă“, de cîntecele străbătute de o ușoară melancolie ale orașului, pe care de altfel nu l-am uitat niciodată. În ciuda unei veri nu prea favorabile concertelor în aer liber, prin grădinile din Grinzing, seară de seară, după terminarea concertelor și spectacolelor, formații *schrammel* au întregit firesc și cu o rezonanță autentică atmosfera frumosului festival vienez.

Ulrich Baumgartner

Ne-a surprins absența artiștilor și a formațiilor românești atât din festivalul de la Bergen, cât și din cel de la Viena. Cu atât mai mult, cu cât unul din factorii responsabili ai manifestărilor norvegiene dl. Ole Myrvoll, primarul general al Bergenului, și-a amintit cu admirație de perfecțiunea corului bucureștean „Madrigal”, care a lăsat o impresie profundă în 1971 la Bergen, iar profesorul Ulrich Baumgartner — președintele „Săptămânii festive vieneze” — ne-a vorbit în aceiași termeni despre triumful tinerilor artiști români Andrei Agoston și Emil Gherman din România, care, la ediția de anul trecut, au obținut premiile mari ale concursului de vioară, respectiv de canto, din concursul desfășurat în cadrul festivalului.

Prezențele artiștilor noștri sînt dorite și solicitate peste tot. O impresariere mai activă ar contribui la difuzarea eficientă a artei interpretative românești tocmai în contextul festivalurilor cu ecouri de durată în conștiința publicului și a criticii străine, în-deosebi în centre muzicale cu reputația bine stabilită în peisajul vieții muzicale mondiale din zilele noastre.

Festival biennial al tinerilor interpreți de la Fertöd

În scopul prezentării în fața impresarilor, producătorilor de radio, disc și televiziune, precum și a criticii muzicali ai marilor cotidiane de pe continent și chiar de mai departe/S.U.A., Japonia, Australia/ a unor interpreți tineri, aflați în pragul afirmării lor artistice, Televiziunea Ungară, în colaborare cu oficiul de concerte și turnee artistice *Interkoncert* de la Budapesta, a organizat în cursul lunii iunie, la Fertöd — localitate aflată în apropiere de Sopron, la granița de către Austria —, a doua ediție a festivalului biennial „Interforum”.

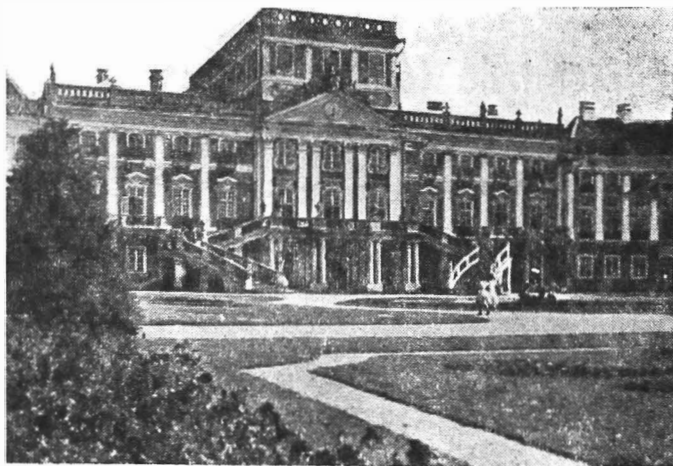
În castelul construit în stilul barocului târziu, cu influențe de rococo vieneze de către principele Michael Eszterházy, de care Joseph Haydn a fost atașat, cu intermitențe, aproape treizeci de ani, ca muzician de curte, douăzeci și unu de tineri interpreți din R.P.U., Uniunea Sovietică, Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., Olanda, Suedia, Finlanda, Italia, R.F. Germania, Polonia și Marea Britanie au încercat să-și de-

monstreze virtuozitatea concertistică, într-un repertoriu instrumental și vocal. Repertoriul lor a fost lăsat la libera alegere a artiștilor, pentru ca nimic să nu-i stingherească în efortul de a-și pune în lumină cele mai favorabile aspecte de tehnică, stil și capacitate de comunicare cu auditorii.

Avînd caracterul unei nobile emulații, nicidecum pe acela al unui concurs propriu-zis, neexistînd jurii și sisteme de clasificare în rîndurile asistenței, festivalul a impus cîteva talente de pe acum bine cunoscute ca pregătire tehnică, maturitate stilistică și virtuți expresive. Între acestea se află violoncelistul maghiar Csaba Onczay, pianista sovietică Natalia Gavrilova, cvartetul de coarde „Lindsay” din Londra, violonistul maghiar Szenthely Miklós, mezzosoprana olandeză Sylvia Schlütter, soprana maghiară Tokody Ilona, flautistul italian Giorgio Tagnoni, oboistul belgian Paul Dombrecht și pianistul suedez Hans Pallson. A impus, însă, în același timp și evidența bunei pregătiri tehnico-artistice a tinerei generații de interpreți de pe întreg continentul, care caută prilejuri cît mai multe și mai variate spre a-și valorifica înzestrările temeinice.

Un astfel de prilej le este oferit de televiziune, care — așa cum s-a văzut și la Fertöd — își diversifică și îmbogățește emisiunile prin înregistrări nu numai din concerte publice, ci și din recitaluri sau concerte organizate anume în decoruri adecvate, chemate să sporească, printr-o ambianță de atmosferă, intimismul muzicii de cameră. O asemenea ambianță oferă și frumosul castel de la Fertöd. Recolta Televiziunii Maghiare, în acest festival de o săptămînă, a fost de douăzeci și cinci de emisiuni muzicale de cîte treizeci și patru de minute. Foloasele tinerilor interpreți prezenți la Fertöd — al cărui castel adăpostește și o admirabilă expoziție permanentă asupra creației și vieții lui Haydn — au fost, în general, considerabile prin impresia favorabilă produsă asupra impresarilor, dirijorilor, directorilor de instituții muzicale și producătorilor din lumea întreagă.

Țara noastră a fost reprezentată la festival „Interforum” de pianistul Tudor Dumitrescu, care a executat lucrări de Beethoven, Liszt și George Enescu. Cu o dexteritate tehnică remarcabilă pentru cei șaisprezece ani ai săi, avînd un temperament viu, mobil și colorat, tînărul pianist român a dat dovadă de frumoase însușiri interpretative, convingînd de talen-

Fertöd : Castelul Esterházy